

महाराष्ट्र राज्य वनधोरण -२००८
३३% भौगोलीक क्षेत्र वृक्षव्याप्तीकरीता
जिल्हावार योजना

नागपूर जिल्हा

वनसंरक्षक
नागपूर वनविभाग, नागपूर

नागपूर जिल्ह्याचे भौगोलिक क्षेत्र ३३ टक्के वृक्षाच्छादनाखाली आणणेकरीता आराखडा

प्रस्तावना :-

भारतीय संविधानाच्या कलम ४८ अ मधील निर्देशक तत्वानुसार पर्यावरण, वने व वन्यजीवन यांच्या संरक्षणासाठी व विकासासाठी सर्व प्रकारचे प्रयत्न करण्याची जबाबदारी सर्व राज्यांकडे सोपविण्यांत आली आहे. भारत सरकारने राष्ट्रीय वननिती, १९८८ घोषित केली आहे. या वननितीचे प्रमुख ध्येय "सर्व जिवीतमात्रा, मानव, प्राणी आणि वनस्पती यांच्या अस्तीत्वासाठी अत्यावश्यक असलेली पर्यावरण विषयक स्थिरता व परिस्थितीकीय संतूलन टिकवून वातावरणातील समतोल प्रस्तावित करणे", असे ठरविले आहे.

राष्ट्रीय वननिती, १९८८ च्या धोरणास अनुसरून महाराष्ट्र राज्यात असलेल्या वृक्षाच्छादनाची प्रादेशिक विषमता व त्यावर वाढत असलेला जैविक ताण यामुळे वनक्षेत्र निकृष्ट आणि पडीत होण्याची भीती आहे. अशा परिस्थितीत नैसर्गीक वनातील समृद्ध जैवविविधता जतन करणे, संवेदनशील असलेल्या नैसर्गीक क्षेत्राचे संरक्षण करून आपल्या वनस्त्रोताच्या उत्पादनात वाढ करणे आवश्यक आहे. या दृष्टीकोणातून "महाराष्ट्र राज्याचे वनधोरण-२००८" ला महाराष्ट्र राज्याने मान्यता दिलेली आहे.

पर्यावरण विषयक स्थिरता व परिस्थितीकीय संतूलन टिकवून वातावरणातील समतोल टिकवून राहण्यास एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या ३३% क्षेत्र हे वृक्षाच्छादनाखाली असणे आवश्यक आहे. त्यासाठी जिल्हावार आराखडा तयार करण्याची जबाबदारी नोडल विभाग म्हणून वनविभागाकडे सोपविण्यांत आली आहे.

२.० "महाराष्ट्र राज्याचे वनधोरण-२००८ मधील प्रमुख उद्दिष्टे :-

- (i) वनजमीनीची व वनातील वृक्षांची उत्पादन क्षमता वाढविणे.
- (ii) समाजिक, वानिकी व कृषी वानिकीद्वारे जनतेला विशेष करून भुमीहीन दुर्बल घटक तसेच स्त्रिया यांना सहभागी करून उपलब्ध सरकारी, सामुहीक व खाजगी जमीनीवरील वृक्षाच्छादन मोठ्या प्रमाणात वाढविणे.
- (iii) वनांवर विपरीत परिणाम करणारे जैविक घटक शोधून त्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी स्थानिक जनतेचा सहभाग घेणे व त्याच बरोबर अशा अपप्रवृत्तीवर कायदेशीर कडक कार्यवाही करणे.
- (iv) वनाजवळ राहणाऱ्या स्थानिक जनतेच्या दैनिक गरजा भागविण्यासाठी प्रामुख्याने इंधन, वैरण, अकाष्ठ वनोपज व लहान लाकुड यांच्या मागणीची पूर्तता करण्याच्या दृष्टीने वनिकरणाचे कार्यक्रम घेण्यावर विशेष भर देणे.
- (v) जळारु लाकुड, वैरण व अकाष्ठ वनोपज यांच्या वाढत्या गरजा लक्षात घेवून गाव जमीनी तसेच सामुहीक जमीनी वृक्षाच्छादनाखाली आणल्या जातील व याकामी संबंधीत ग्रामपंचायतींना सामाजिक वनिकरण विभागातर्फे योग्य ते मार्गदर्शन केले जाईल. संयुक्त वनव्यवस्थापन समित्यांना सक्रीय करून या कामात स्वयंस्फुर्त सहभाग घेण्यास विशेष प्रोत्साहित केले जाईल. जल-मृदसंधारण कामाद्वारे नद्या, तलाव, जलाशयाच्या पाणलोट क्षेत्राची होणारी धुप थांबविणे व वेगात वाहणाऱ्या पाण्याच्या प्रवाहांना अडवून भुगर्भातील पाण्याची पातळी वाढविणे, सर्व पडीत निकृष्ट, अनुत्पादक जमीनीवर पुनर्वनिकरण करणे, अस्तीत्वात असलेल्या सर्व वनांचे आणि वनक्षेत्राचे संपूर्ण संरक्षण करून त्यांच्या उत्पादनात वाढ करणे. तसेच संरक्षित किंवा बाहेरील वन्यजीवनांचे संरक्षण करणे. किरकोळ जंगल उत्पन्नाचा विकास करणे, नैसर्गीक व मानव निर्मित वनांची उत्पादकता वाढविण्यासाठी सुधारित लागवडीसाठी शास्त्रशुद्ध तांत्रिक पध्दतीने मध्यवर्ती रोपवाटीका तयार करणे.

३.० नागपूर जिल्ह्याची पायाभूत माहिती

३.१ भौगोलिक स्थान :-

नागपूर जिल्हा हा उत्तर अक्षांश २०.३५ ते २१.४४ व पूर्व रेखांश ७८.१५ ते ७९.४० चे दरम्यान पसरलेला आहे. जिल्ह्याचे मुख्यालय नागपूर येथे असून ते भारताचे मध्यवर्ती ठिकाण आहे. जिल्ह्याच्या उत्तरेस मध्यप्रदेशातील छिंदवाडा व शिवनी जिल्हा व पुर्वेस भंडारा, दक्षिणेस चंद्रपूर आणि पश्चिमेस वर्धा जिल्हा आहे.

३.२ क्षेत्रफळ :-

नागपूर जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ ९८९२ चौ.कि.मी. असून महाराष्ट्राच्या भूभागाच्या ३.२२ टक्के आहे.

२००१ चे जनगणनेप्रमाणे नागपूर जिल्ह्यात २९ शहरे, १८६९ खेडी आहे. त्यापैकी १६२८ लोकवस्ती असलेली व २४१ ओसाड खेडी आहेत. जिल्ह्यामध्ये १३ पंचायत समित्या, ७७७ ग्रामपंचायती असून १० कृषी उत्पन्न बाजार समित्या आहेत. जिल्ह्यामध्ये १० नगरपालिका, १ कटकमंडळ व १ महानगरपालिका कार्यरत आहे.

३.३ भौगोलिक वैशिष्टे :-

भौगोलिक दृष्ट्या नागपूर जिल्हा साधारणतः तीन विभागामध्ये विभागला जातो. उत्तरेकडील टेकड्यांचा प्रदेश, पश्चिमेकडील डोंगराळ भाग व कन्हान, वेणा नदीच्या खोऱ्यातील सखल भाग, उत्तरेकडील टेकड्यांच्या प्रदेशात पिल्कापार, महादगड, गरमसूर, पिंपरडोह, जामगड, चापेगडी ह्या प्रमुख टेकड्या असून ईशान्येस अंबागड आहे. रामटेकच्या टेकडीवर प्रसिध्द कालीदास स्मारक उभारण्यांत आले आहे. जिल्ह्याची समुद्रसपाटीपासून कमीत कमी उंची २७४ मी. व जास्तीत जास्त उंची ६५२ मी. आहे.

३.४ नद्या :-

जिल्ह्याच्या पश्चिम सिमेवरून वर्धा व पुर्व सिमेकडून वैनगंगा नदी वाहते. वैनगंगा नदीमुळे भंडारा जिल्ह्याची आणि वर्धा नदीमुळे अमरावती जिल्ह्याची सिमा निश्चित झालेली आहे. जाम व वेणा ह्या नद्या वर्धा नदीच्या उपनद्या असून जाम नदी काटोल तालुक्यातून वाहत जाऊन वर्धा नदीस मिळते. वेणा नदी कवडस पठारातून उगम पावून नागपूर तालुक्यातून वाहते. कन्हान नदी सातपुडा पर्वतातून उगम पावून वैनगंगेस मिळते. पेंच, कोलार आणि नाग नदी ह्या कन्हान नदीच्या उपनद्या आहेत. कन्हान व पेंच नदीपासून नागपूर शहरास पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा होतो. कन्हानच्या खोऱ्यातील जमीन अतीशय सुपीक समजली जाते.

३.५ जमीन व तीचे प्रकार :-

नागपूर जिल्ह्यात प्रमुख्याने काळी, मोराड, खरडी व बरडी प्रकारची जमीन आढळून येते. मध्यम-काळी जमीन प्रामुख्याने सावनेर व कळमेश्वर तालुक्यातील वर्धा नदीच्या खोऱ्यात आणि नागपूर व कामठीच्या जवळपास आढळून येत असून कापसाचे उत्पादना करीता उपयुक्त समजली जाते. या जिल्ह्यात भोरांड प्रकारची जमीन सर्वच तालुक्यात आढळून येते असून ज्वारी पिकाकरीता उपयुक्त समजली जाते. खरडी, बरडी जमीन रामटेक तालुक्याच्या उत्तरेस व काटोल तालुक्याचे डोंगराळ प्रदेशात आढळून येते.

३.६ लोकसंख्या

३.६.१ जणगणना :-

२००१ चे जणगणने प्रमाणे नागपूर जिल्ह्याची लोकसंख्या ४०६७६३७ असून त्यापैकी २०१०५३१४ पुरुष व १९६२३२३ स्त्रिया आहेत.

३.६.२ पशुधन :-

२००३ च्या पशुगणनेप्रमाणे जिल्ह्यामध्ये एकूण पशुधनाची संख्या ९८३९४० एवढी आहे.

३.७ वने :-

नागपूर जिल्ह्याचे वृक्षाच्छादीत वनक्षेत्र २०२३०० हेक्टर असून ते जिल्ह्याच्या एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या २०.४५ टक्के आहे. या जिल्ह्यातील बहुतांश वनभाग रामटेक तालुक्यातील पेंच नदीच्या दोन्ही किनाऱ्यावर सातपुडा टेकड्यांच्या पायथ्याशी आहे. तसेच काटोल तालुक्याचा पश्चिम भाग, नरखेड, उमरेड, कुही, हिंगणा आणि भिवापूर या तहसिलमध्ये कमी अधिक प्रमाणात वनक्षेत्र आहे.

३.८ कृषी विषयक माहिती :-

जिल्ह्यामध्ये शेतीसाठी अयोग्य असलेले क्षेत्र ९४५३९ हेक्टर, शेती करण्यायोग्य पडीत क्षेत्र ९११०९ हेक्टर, कोरडवाहू क्षेत्र ४५६७०० हेक्टर व ओलीताखालील क्षेत्र ५१८३६ हेक्टर अशी एकंदर ५९९६७२ हेक्टर शेतजमीन आहे.

३.९ पाटबंधारे विभाग :-

यामध्ये मोठा (पेंच प्रकल्प) प्रकल्प पारशिवनी तालुक्यात आहे. मध्य प्रकल्पांची संख्या १४ आहे. १) खिंडसी, २) वेणा, ३) कोन्होलीबारा, ४) पांढराबोडी, ५) मकरधोकडा, ६) चंद्रभागा, ७) उमरीनाला, ८) केसरनाला, ९) मोरधाम, १०) कोलारनदी, ११) खेकरानाला, १२) पंढरीनाला, १३) जामनदी व १४) हिवरीनाला. लघु पाटबंधाऱ्यांची संख्या १२०६३ आहे. या प्रमाणे प्रकल्पांची संख्या १२०७८ असून २६३ कि.मी. लांबीचे कालवे आहेत.

३.१० रस्ते :-

जिल्ह्यामध्ये राष्ट्रीय महामार्ग / प्रमुख राज्य महामार्ग ३७० कि.मी. लांबीचे, राज्य महामार्ग १०६८ कि.मी. लांबीचे, प्रमुख जिल्हा मार्ग ११३२ कि.मी. लांबीचे, इतर जिल्हामार्ग २७०८ कि.मी. लांबीचे व ग्रामीण रस्ते ६४८८ कि.मी. लांबीचे असे एकूण ११७६६ कि.मी. लांबीचे रस्ते आहेत.

३.११ रेल्वे :-

नागपूर जिल्ह्यामध्ये एकेरी, दुहेरी व नॅरोगेज लोहमार्ग असून त्यांची लांबी ४२१ कि.मी. आहे. नागपूर शहर हे भारताचे मध्यवर्ती ठिकाण असून, ते दिल्ली, मद्रास, मुंबई व कलकत्ता इत्यादी प्रमुख शहरांना लोहमार्गाने जोडलेले आहे. नागपूर जिल्ह्यामध्ये महत्वाच्या रेल्वेमार्गाचे विद्युतीकरण पूर्ण करण्यांत आले असून सर्व प्रवासी गाड्या विद्युत इंजिनाद्वारे धावू लागल्या आहेत.

३.१२ स्थानिक स्वराज्य संस्था :-

जिल्ह्यामध्ये नागपूर येथे महानगरपालिका असून, १० नगरपालिका आहेत. १ कटकमंडळ असून, पंचायत समित्यांची संख्या १३ आहे. ग्रामपंचायतीची संख्या ७७७ आहे. अशाप्रकारे एकूण स्थानिक स्वराज्य संस्थांची संख्या ८०२ आहे.

३.१३ शैक्षणिक संस्था :-

जिल्ह्यामध्ये प्राथमिक शाळा २५१२, माध्यमिक शाळा ८२६, उच्च शिक्षण संस्था २९९ व तांत्रिक व्यवसाय संस्थांची संख्या ९९ आहे. अशाप्रकारे एकूण शैक्षणिक संस्थांची संख्या ३७३६ आहे.

३.१४ आरोग्य केंद्र :-

जिल्ह्यामध्ये ३७ रुग्णालये, १६२ दवाखाने, प्राथमिक आरोग्य केंद्र ४९ व प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्र ३१४ आहेत. अशाप्रकारे एकूण ५६२ आरोग्य सेवा केंद्र आहेत.

४.० भौगोलिक क्षेत्र ३३ % वृक्षाच्छादनाखाली आणणेकरिता करावयाची उपाययोजना :-

नागपूर जिल्ह्याचे भौगोलिक क्षेत्र ९८९२०० हेक्टर असून नागपूर जिल्ह्याचे वृक्षाच्छादीत वनक्षेत्र २०२३०० हेक्टर आहे. ३३ टक्के भौगोलिक क्षेत्र वृक्षाच्छादनाखाली असणेकरिता ३२६४३६ हेक्टर क्षेत्र वृक्षाच्छादनाखाली असणे आवश्यक आहे. त्याकरिता अतिरिक्त १२४१३६ हेक्टर क्षेत्रात वृक्षाच्छादन वाढविणे आवश्यक आहे. त्याकरिता खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्तावित आहे.

४.१ नागपूर वनविभागाकडे उपलब्ध असलेल्या खुल्या (Blank) ५९१५ हेक्टर क्षेत्रात खालीलप्रमाणे कामे प्रस्तावित आहेत.

- (i) मृद व जलसंधारणाची कामे करणे.
- (ii) नैसर्गिक पूर्ण उत्पादनावर भर देणे.
- (iii) प्रभाविपणे आगीवर नियंत्रण मिळविणे.
- (iv) खुल्या (Blank) क्षेत्रात वृक्ष लागवड करणे.

४.२ नागपूर जिल्ह्यातील वनेतर क्षेत्रात विविध खात्याच्या तसेच लाभार्थ्यांच्या सहकार्याने वृक्षाच्छादीत क्षेत्रात खालीलप्रमाणे वाढ करण्यांत येईल.

- (i) महसुल विभागाकडील पडीत अनुत्पादित जमीन ९४५३९ हेक्टर असून त्यापैकी अंदाजीत ४०% क्षेत्र म्हणजेच ३७८१५.५ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (ii) कृषी विभागाकडील पडीत शेती करण्यास अयोग्य जमीन ९११०९ हेक्टर असून त्यापैकी अंदाजीत ३०% क्षेत्र म्हणजेच २७३३३ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
कोरडवाहू शेत जमीन ४५६७०० हेक्टर असून त्यापैकी प्रती हेक्टरी १०० झाडे लावण्याचे प्रस्तावित आहे. म्हणजेच ४५६७०३ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
ओलीताखाली असलेली शेत जमीन ५१८६३ हेक्टर असून त्यापैकी प्रती हेक्टरी १०० झाडे लावण्याचे प्रस्तावित आहे. म्हणजेच ४६६५ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (iii) पाटबंधारे विभागाकडील मोठे प्रकल्प-१, मध्यम प्रकल्प-१४ व लघु प्रकल्प-१२०६३ असे एकूण १२०७८ प्रकल्प असून त्यापैकी मोठे प्रकल्पाखाली ३ हेक्टर, मध्यम प्रकल्पाखाली १ हेक्टर व लघु प्रकल्पाखाली ०.७५ हेक्टर जागा उपलब्ध होईल. याप्रमाणे एकूण ९०४७ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.

त्याचप्रमाणे कालवे २६३ कि.मी. असून दोन्ही बाजूस २ मी. जागा उपलब्ध होईल हे गृहीत धरून प्रति कि.मी. ०.२५ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध होईल. याप्रमाणे एकूण ६६ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.

- (iv) सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडील राष्ट्रीय महामार्ग/प्रमुख राज्य महामार्ग-३७० कि.मी., राज्य महामार्ग-१०६८ कि.मी., प्रमुख जिल्हा मार्ग-११३२ कि.मी., इतर जिल्हा मार्ग-२७०८ कि.मी. व ग्रामीण रस्ते-६४८८ कि.मी. असे एकूण ११७६६ कि.मी. आहे. त्यापैकी दोन्ही बाजूस २ मी. जागा हे गृहीत धरून प्रति कि.मी. ०.२५ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध होईल. याप्रमाणे एकूण २९४१ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (v) रेल्वे विभागाकडील रेल्वे मार्ग-४२१ कि.मी. असून त्यापैकी दोन्ही बाजूस २ मी. जागा हे गृहीत धरून प्रति कि.मी. ०.२५ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध होईल. याप्रमाणे एकूण १०५ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (vi) स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडील महानगरपालीका-१, नगर पालीका-१०, कटक मंडळ-१, पंचायत समित्या-१३, ग्रामपंचायत-७७७ असे एकूण ८०२ असून त्यापैकी अंदाजीत प्रति महानगरपालीका १० हेक्टर, नगर पालीका ५ हेक्टर, कटक मंडळ १० हेक्टर, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायत ०.५० हेक्टर क्षेत्र गट लागवडीसाठी उपलब्ध होईल. याप्रमाणे एकूण ४२० हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (vii) शिक्षण विभागाकडील प्राथमिक शाळा-२५१२, माध्यमिक शाळा-८२६, उच्च शिक्षण संस्था-२९९ व तांत्रिक व्यवसाय-९९ असे एकूण ३७३६ असून त्यापैकी प्रति संस्था ०.२५ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध होईल, असे गृहीत धरून त्याप्रमाणे एकूण ९३४ हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.
- (viii) आरोग्य विभागाकडील रुग्णालये-३७, दवाखाने-१६२, प्राथमिक आरोग्य केंद्र-४९ व प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्र-३१४ असे एकूण ५६२ असून त्यापैकी प्रति संस्था ०.२५ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध होईल, असे गृहीत धरून त्याप्रमाणे एकूण १४० हेक्टर क्षेत्रामध्ये वृक्षाच्छादन वाढविता येईल.

सदर योजना राबविण्याकरिता ज्या संसाधनाकडील वनेत्तरक्षेत्र उपलब्ध होणार आहे त्याची माहिती तक्ता क्र.१ नुसार आहे.

वरिल कामे लोक सहभागातून विशेषतः भुमीहीन, दुर्बल घटक, संयुक्त वनव्यवस्थापन व महिला बचत गट व स्वयंसेवी संघटना मार्फत राबविण्यात येतील.

५.० निधीची उपलब्धता :-

३३ टक्के भौगोलिक क्षेत्र वृक्षाच्छादनाखाली आणणेकरिता खाली दर्शविलेल्या स्रोतामधून निधी उपलब्ध करून घेण्यास प्रस्तावीत आहे.

- National Mission for A Green India व राष्ट्रीय स्तरीय योजना.
- विविध विभागातील राज्य स्तरीय व जिल्हास्तरीय योजना.
- राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना.
- खाजगी व सहकारी संस्था.

६.० ३३ टक्के भौगोलिक क्षेत्र वृक्षाच्छादनाखाली आणणेकरिता कामाची अंमलबजावणी होण्यासाठी जिल्हास्तरीय संनियंत्रण आणि अंमलबजावणी समिती खालील प्रमाणे गठीत करण्यास प्रस्तावीत आहे.

(i) जिल्हाधिकारी	- अध्यक्ष
(ii) वनसंरक्षक	- सदस्य सचिव
(iii) मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद	- सदस्य
(iv) संबंधित विभागाचे जिल्हास्तरीय प्रमुख	- सदस्य
(v) संयुक्त वनव्यवस्थापन समितीचे प्रमुख	- सदस्य

६.१ उपरोल्लेखित समितीची कार्ये खालीलप्रमाणे असतील.

- (i) सदर समिती या कामाच्या अंमलबजावणीस लागणारा पुरेसा निधी उपलब्ध करून देण्याकडे लक्ष देईल.
- (ii) या कामाचे नियमित संनियंत्रण व पुनर्विलोकन तसेच या अनुषंगाने योग्य ते बदल करण्याकडे लक्ष देईल.

अशाप्रकारे नागपूर जिल्ह्याच्या भौगोलिक क्षेत्राच्या ३३ टक्के क्षेत्र वृक्षाच्छादनाखाली आणण्याकरिता वरिलप्रमाणे योजना राबवावी लागेल. या आराखडयात जास्तीत जास्त क्षेत्र हे खाजगी शेतीतील क्षेत्रातून उपलब्ध होणार आहे. त्याकरिता शेतीक्षेत्रात वाढणाऱ्या व उत्पन्न देणाऱ्या प्रजातीचे रोपवन करण्याची योजना आखून त्याकरिता National Mission for A Green India, बांबू मिशन, रोजगार हमी योजना, फळबाग योजना इत्यादी योजनेतून भरीव उत्पादन उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहिल. विशिष्ट गोलाई वर्गातील साग, कडूनिंब, बाभुळ वा तत्सम महत्वपूर्ण प्रजातीचे शेतामध्ये जतन केल्यास त्याकरिता विशिष्ट अनुदान देण्याबाबत देखील विचार करावा लागेल. अशा प्रकारे विविध उपाय योजना केल्यास राष्ट्रीय वननिती, १९८८ च्या धोरणास अनुसरून महाराष्ट्र राज्याच्या २००८ च्या वनधोरणात दिलेले ३३ टक्के भौगोलिक क्षेत्र वृक्षाच्छादीत करण्याच्या उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यात येईल.